

Vejledning i god praksis ved fodring af bifamilier

Vejledning i god praksis ved fodring af bifamilier

Igennem de senere år har der været diskussioner om hvordan, hvornår og hvor meget en bifamilie skal fodres. Der har i offentligheden været ét uheldigt tilfælde, hvor en biavl i sæsonen har fodret under træk. Dansk honning er et rent produkt, der fremstilles med stor faglig kompetence og stolthed. Det uheldige tilfælde regnes for at være et enkeltstående tilfælde. Vi har alligevel følt os forpligtet til at lave en "Vejledning for god praksis omkring fodring af bifamilier". Nedenstående skal ses som vores vejledning, men lokale forhold kan gøre, at man skal fodre anderledes.

INDVINTRING AF BIFAMILIEN

Hvad er den passende mængde sukker en normal produktionsfamilie skal indvintres med for en sikker overvintring? Det er faktisk et svært spørgsmål at svare på. Bifamiliens størrelse, antallet af rammer, indvintringstidspunktet, vejr-betingelser m.m. spiller en vigtig rolle.

Vores anbefalinger er baseret på forsøg vi tidligere har udført, samt de erfaringer vi har fra vores elektroniske studevægte (www.stadevægt.dk), som vi har fordelt over hele Danmark. Ud fra disse data kan vi anbefale 17 kg sukker (tørstof) som en passende mængde. Bemærk at dette kun er en anbefaling, og at lokale forhold kan retfærdiggøre 3-5 kg ekstra fodring, f.eks. ved en meget tidlig indvintring. Ved en sen indvintring bør mængden skæres tilsvarende ned.

Tilsætning af en ung dronning vil normalt øge yngelansætningen i starten af indvintringen og dermed øge foderforbruget. Fodring med en hjemmelavet sukkerblanding (stødt melis) kan også stimulere yngelansætningen og dermed foderforbruget. En meget sen og varm sensommer, samt et varmt og tidligt forår gør at bierne har længere og tidligere yngelansætning, hvorfor foderforbruget i disse perioder kan være forøget.

For at sikre at bierne hele vinteren har god adgang til foderet, er det vigtigt at bifamilien indvintres på et passende antal rammer (typisk 8-10 rammer), således at foderet kommer til at sidde kompakt og dermed giver en god foderøkonomi.

VEJLENDENDE FODERTABEL

Gennemsnitligt forbrug: 17 kg tørstof	
Der kan opstå situationer, hvor det bliver nødvendigt at justere fodermængden med:	
Tidlig indvintring	+ 0-3 kg
Sen indvintring	- 0-3 kg
Ved anvendelse af stødt melis	+ 0-3 kg
Ved store familier	+ 0-3 kg
Ved mindre familier	- 0-3 kg
Ved småfamilier som indvintres på få rammer	- ca. 2 kg pr. ramme

I SÆSONEN HOS PRODUKTIONSFAMILIER (I TRÆKPERIODEN)

Fodring i sæsonen er en nødløsning. Det kan blive aktuelt efter en meget lang trækfattig periode eller hvis biavleren ved en fejl tager for meget honning fra efter vinterrapstrækket. Som biavlere skal vi - når vi fratager honning - sikre, at der er tilstrækkelige honningreserver tilbage i bifamilien indtil næste trækperiode.

Vi har lavet forsøg med farvet foder, hvor vi om sommeren kan se at det farvede foder blander sig op med honningen. Skal der fodres i produktionsfamilierne om sommeren, så bør det være med en beskedne mængde foderdej eller med tør stødt melis. Flydende foder bør ikke bruges, med mindre bifamilien er ved at dø. Hvis der anvendes flydende foder, bør der kun anvendes små mængder ad gangen og uden for trækperioderne.

FODRING I FORÅRS PERIODEN (UDVINTRING)

Forårsfodring kan være nødvendigt, specielt hos de mindre aflæggere. Er fodring nødvendig bør man anvende foderdej. Foderpakken fjernes når forårstrækket begynder eller når der sættes honningmagasiner på. Normalt vil bierne tabe interessen for foderdejen på dette tidspunkt.

God produktionspraksis for fodring af bifamilier
Mål: Sikre at der ikke kommer foderrester i honning

Fodringsituation	Fodertype		Risiko faktor
Indvintring	Flydende/fast foder	Sikre at bifamilierne sidder på færrest muligt antal tavler. Sikre at foder sidder kompakt. Sikre at bifamilien tager tilstrækkeligt med foder. Det er svært at fastsætte en fodermængde, men 17-22 kg tørstof vil normalt være passende – dog kan der efter indvintring være behov for mere.	Fare for foder i forårshonningen.
Udvintring/forår	Foder fratagning	Markér overskydende fodertavler, som fratages til f.eks. småfamilier.	Fare for foder i forårshonningen.
Forårsfodring	Fast foder	Brug kun foderdej i små portioner, f.eks. 2½ kg pakker. Fratages når træk starter.	Fare for foder i forårshonningen.
I sæsonen		Undgå at fodre i sæsonen. Sørg for at bierne har rigeligt med nektar - f.eks. efter første honningfratagning.	Fare for foder i honningmagasin.
I sæsonen	Fast foder	Hvis nødvendigt – kun fodring med fast foder (foderdej).	Fare for foder i honningen.
I sæsonen	Flydende foder	Brug ikke flydende foder i sæsonen i produktionsfamilier, hvorfra der skal høstes honning.	Flydende foder vil normalt blive opblandet med den indbårne nektar.
Lyngtræk		Bifamilien må kun have foder omkring yngellejet. Honningtavler mærkes evt. og slynges separat.	Fare for anden sortshonning i lynghonning.
Lyngtræk	Fast foder/honningtavler	Bifamilien sættes på lyngtræk med tilstrækkelig foder i form af f.eks. åbne honningtavler, som placeres omkring yngellejet. Alternativt bruges tør stødt melis eller gives en pakke 2½ kg foderdej. Fjernes ved trækkes start.	Fare for foder i lynghonning.
Opformering/dannelse af småfamilier	Flydende foder	Brug flydende foder i opformeringsfasen. Høst ikke honning fra småfamilierne.	Fare for foder i småfamilien.
Dronningeavl		Hvis der bruges flydende foder til stimulering af cellebygger og starter, høst ikke honning herfra.	Fare for foder i honningmagasiner.

Ovenstående forholdsregler sikrer et produkt af høj kvalitet.

FODRING FØR LYGTRÆK

Lygtrækket kan være lunefuld: Går trækket i gang og kommer der overhovedet noget træk? Desuden har mange biavlere meget store afstande til deres lyngbigårde, hvorfor en intensiv pasning kan være vanskelig. Du kan sikre dig at bierne har den fodermængde de skal bruge ved at:

- have mærkede åbne honningtavler i ydersiderne af yngellejet
- alternativt åbne fodertavler i ydersiderne af yngellejet (ubrugte fodertavler bruges som vinterfoder)
- et alternativ kan være stødt melis i en fodertaske. Denne metode anvendes i Norge og Tyskland. Bierne tager kun tør stødt melis, hvis der ikke er anden nektar til rådighed
- give bifamilien en foderdejspakke på 2½ kg, som fjernes når trækket begynder

OPFORMERING (PRODUKTION AF SMÅFAMILIER)

Ved produktion af aflæggere er det nødvendigt at fodre. Det gælder både for:

- Den mindre biavlernes produktion af aflæggere.
- Produktion af aflæggere ved brug af foderstimulering i produktion af lukket yngel til aflæggere.
- Stor produktion af aflæggere ved hjælp af dobbeltfamilier med brug af foderstimulering i produktion af lukket yngel til aflæggere.

I forbindelse med produktion af aflæggere gælder det, at:

- Der høstes ikke honning fra aflæggere.
- Der høstes ikke honning fra bifamilier, der har været fodret med henblik på at stimulere yngelsætningen.
- Overskydende foder-/honningtavler bruges til aflæggere eller til indvintring af yngelleverandørerne

DRONNINGEAVL

Den lille produktion af dronninger til eget brug (trykkoger, udrugning i dronningeret familie).

RÅD: Ved en lille produktion af dronninger bør fodring ikke være nødvendig, blot der sørges for åbne fodertavler i trykkogeren og åbne foder- og pollentavler i magasinet over gitteret, hvor cellerne færdiggøres. Dronningerne kan med fordel produceres i perioder med et godt træk.

Lidt større dronningeavl med brug af en starter en eller flere gange samt en eller flere dobbeltfamilier (finisher) til færdigbygning/udrugning af celler. Denne metode kræver konsekvent fodring af såvel starter som dobbeltfamilier (finisher), hvis der skal nås et ordentligt resultat.

RÅD: Blandede foder-/honningtavler anvendes til foder for aflæggere eller til vinterfoder.

Dronningeavl i erhvervsøjemed med brug af flere startere og et større antal finishere.

Her anvendes intensiv fodring af såvel starter som finisher. Starterne tilsættes løbende krybeklare yngeltavler. Starterne fratages gentagne gange i sæsonen tavler, hvor yngelen er krøbet, disse er normalt fyldt med foder. Finisherne må ligeledes læses for fodertavler for ikke at vokse "ind i himlen" i løbet af sæsonen.

RÅD: Sørg for en god planlægning af produktionen af aflæggere og brug tavlerne som foder for disse. Overskydende tavler kan evt. opbevares til indvintringen og bruges som foder for finisherne.

HUSK: Enhver flytning af tavler, kan medføre flytning/overførsel af sygdom. Dronningeavlerne må derfor i egen interesse være meget omhyggelige.

SIKRER DANSK HONNING AF HØJ KVALITET

Følger man ovenstående råd, sikrer vi dansk honning uden foderrester og dermed honning af høj kvalitet.

Vejledning i god praksis ved fodring af bifamilier

Udarbejdet af fagligt udvalg ved Flemming B. Thorsen og Flemming Vejsnæs

1. udgave, april 2014